

7.1.2025

MEDDELELSE TIL MEDLEMMERNE

Om: Andragende nr. 0739/2024 af Jean-Philippe Tytgadt, belgisk statsborger, om støtte til en international domstol til bekæmpelse af korruption

1. Sammendrag

Andrageren opfordrer Europa-Parlamentet og Kommissionen til at støtte og aktivt engagere sig i oprettelsen af en international domstol til bekæmpelse af korruption. Andrageren opfordrer indtrængende disse institutioner til at udarbejde instrumenter, der kan tilskynde eller tvinge EU's medlemsstater til at støtte en international domstol til bekæmpelse af korruption. En sådan domstol vil skulle have beføjelse til at retsforfølge statslige myndigheder, der ikke bekæmper korruption, og holde kleptokrater personligt ansvarlige. I andragendet fremhæves manglerne ved de eksisterende internationale instrumenter såsom De Forenede Nationers konvention mod korruption og OECD's konvention om bekæmpelse af bestikkelse, som andrageren mener ofte overtrædes af stater. Andrageren kritiserer EU's whistleblowerdirektiv, som efter hans opfattelse kun fastsætter minimumsstandarder og er blevet anvendt af visse medlemsstater til at retfærdiggøre manglende efterkommelse af deres internationale forpligtelser. Han hævder også, at enheder uden for EU, herunder Schweiz, påvirkede EU's direktiv om strategiske retssager mod offentligt engagement ("direktivet om bekæmpelse af SLAPP"), der har til formål at beskytte offentligt engagement mod urimelig retsforfølgelse, hvilket yderligere komplicerede bekæmpelsen af korruption. Andrageren hævder, at de eksisterende foranstaltninger er utilstrækkelige, og at en international domstol til bekæmpelse af korruption er nødvendig for at håndhæve standarder for bekæmpelse af korruption på globalt plan. Han understreger, at korruption undergraver demokratiet, menneskerettighederne og den internationale fred, og opfordrer alle EU-tjenestemænd til at støtte oprettelsen af en international domstol til bekæmpelse af korruption. Andrageren understreger ligeledes, at han ikke har nogen forbindelse til Integrity Initiatives International, en organisation, der går ind for en international domstol til bekæmpelse af korruption.

2. Opfyldelse af betingelserne for behandling

Andragendet opfylder betingelserne for behandling (fastslået den 18. oktober 2024). Kommissionen anmodet om oplysninger (forretningsordenens artikel 233, stk. 5).

3. Kommissionens svar, modtaget den 7. januar 2025

Andragendet

Andrageren opfordrer Europa-Parlamentet og Kommissionen til at støtte og aktivt engagere sig i oprettelsen af en international domstol til bekæmpelse af korruption. Andrageren opfordrer indtrængende disse institutioner til at udarbejde instrumenter, der kan tilskynde eller tvinge EU's medlemsstater til at støtte en international domstol til bekæmpelse af korruption. En sådan domstol vil skulle have beføjelse til at retsforfølge statslige myndigheder, der ikke bekæmper korruption, og holde kleptokrater personligt ansvarlige. I andragendet fremhæves manglerne ved de eksisterende internationale instrumenter såsom De Forenede Nationers konvention mod korruption og OECD's konvention om bekæmpelse af bestikkelse, som andrageren mener ofte overtrædes af stater. Andrageren kritiserer EU's whistleblowerdirektiv, som efter hans opfattelse kun fastsætter minimumsstandarder og er blevet anvendt af visse medlemsstater til at retfærdiggøre manglende efterkommelse af deres internationale forpligtelser. Han hævder også, at enheder uden for EU, herunder Schweiz, påvirkede EU's direktiv om strategiske retssager mod offentligt engagement ("direktivet om bekæmpelse af SLAPP"), der har til formål at beskytte offentligt engagement mod urimelig retsforfølgelse, hvilket yderligere komplicerede bekæmpelsen af korruption.

Kommissionen bemærkninger

Europa-Kommissionen er bekendt med forslaget om oprettelse af en international domstol til bekæmpelse af korruption.

Bekæmpelsen af korruption er en central prioritet for Europa-Kommissionen, som kommissionsformand Ursula von der Leyen bebudede i sin tale om Unionens tilstand¹ den 14. september 2022. Med henblik på dette fremlagde Kommissionen den 3. maj 2023 en pakke af foranstaltninger for at styrke EU's lovgivningsmæssige ramme for bekæmpelse af korruption.² Den omfatter et forslag om at give de retshåndhævende myndigheder og anklagere redskaberne til at bekæmpe korruption i alle EU-lande. Desuden overvåger Europa-Kommissionen og rapporterer om udviklingen – både den positive og den negative – med hensyn til bekæmpelsen af korruption i alle EU's medlemsstater. Den femte EU-rapport om retsstatsprincippet, som blev offentliggjort den 24. juli 2024, indeholder et særligt kapitel for alle medlemsstater og giver konkrete henstillinger om, hvordan der skal sættes ind over for systemiske svagheder³. De politiske retningslinjer fra den kommende Kommission under ledelse af Ursula von der Leyen⁴ er klare, at bekæmpelse af korruption vil være en prioritet for Europa-Kommissionen, og Kommissionen er i færd med at bane vejen for den første EU-dækkende strategi til bekæmpelse af korruption nogensinde.

¹ [Unionens tilstand \(europa.eu\)](https://europa.eu/unionens-tilstand).

² [Bekæmpelse af korruption: Strengere regler til bekæmpelse af korruption \(europa.eu\)](https://commission.europa.eu/publications/2024-rule-law-report-communication-and-country-chapters_da).

³ https://commission.europa.eu/publications/2024-rule-law-report-communication-and-country-chapters_da.

⁴ https://commission.europa.eu/about-european-commission/towards-new-commission-2024-2029/president-elect-ursula-von-der-leyen_en.

Forebyggelse og bekæmpelse af korruption er kernen i EU's eksterne politikker. EU har som en overstatslig organisation undertegnet og ratificeret⁵ **De Forenede Nationers konvention mod korruption (UNCAC)** i 2008. UNCAC er det vigtigste internationale juridisk bindende instrument til bekæmpelse af korruption, hvor de underskrivende parter omfatter EU og dets medlemsstater. Ydermere har EU siden juli 2019 været observatør i Europarådets Sammenslutning af Stater mod Korruption (GRECO). EU deltager også fuldt ud i Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udviklings (OECD's) arbejde med bekæmpelse af korruption og integritet, som omfatter konventionen om bekæmpelse af bestikkelse.

For så vidt angår direktiv (EU) 2019/1937 om beskyttelse af personer, der indberetter overtrædelser af EU-retten ("direktivet om beskyttelse af whistleblowere")⁶, minder Kommissionen om, at dette direktiv – som anerkendt af Den Europæiske Unions Domstol (EU-Domstolen) – er et vigtigt EU-retligt instrument. Det fastsætter minimumsstandarder på EU-plan, der sikrer et afbalanceret og effektivt højt beskyttelsesniveau for personer, der indberetter oplysninger om overtrædelser af EU-retten inden for centrale politikområder, hvor sådanne overtrædelser kan skade offentlighedens interesse⁷. Dette direktiv bygger på retspraksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD) om retten til ytringsfrihed og de principper, som er udviklet på dette grundlag af Europarådet i dets henstilling om beskyttelse af whistleblowere, vedtaget af dets Ministerkomité den 30. april 2014.

I henhold til direktivet skal EU-medlemsstaterne sikre, at: i) whistleblowere har effektive kanaler til at indberette overtrædelser af EU-reglerne fortroligt, både internt (inden for en organisation) og eksternt (til en kompetent myndighed), ii) whistleblowers indberetninger efterforskes korrekt og følges op af organisationerne og de kompetente myndigheder, og at iii) whistleblowere er beskyttet mod repressalier. Direktivet har et bredt personelt anvendelsesområde og yder beskyttelse "til den bredest mulige vifte af kategorier af personer, som [...] qua deres arbejdsrelaterede aktiviteter, uanset karakteren af disse aktiviteter og om de er aflønnede eller ej, har en privilegeret adgang til oplysninger om overtrædelser, som det vil være i offentlighedens interesse at indberette, og hvor de ville kunne udsættes for repressalier, hvis de foretager indberetning af dem" (betragtning 37). Det skal også bemærkes, at direktivet indeholder en klausul om ikkeforringelse, hvori det fastsættes, at dets gennemførelse "under ingen omstændigheder [berettiger] en forringelse af det eksisterende niveau af beskyttelse [...] i medlemsstaterne [...] i de områder, [...] der er omfattet af dette direktiv" (artikel 25, stk. 2).

Denne solide lovgivningsmæssige ramme bidrager til bekæmpelsen af korruption på mange vigtige EU-politikområder såsom offentlige indkøb, finansielle tjenesteydelser og beskyttelse af Unionens finansielle interesser. Direktivet er på nuværende tidspunkt gennemført i alle EU's medlemsstater. Europa-Kommissionen vil fortsat vurdere medlemsstaternes overholdelse af direktivet og vil træffe passende foranstaltninger til at sikre dets fulde og korrekte gennemførelse i hele EU, herunder ved at indlede traktatbrudsprocedurer, hvis det er nødvendigt.

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2008/801/oj>.

⁶ EFT L 305 af 22.12.2000.

⁷ Jf. dom af 25.4.2024 i sag C-147/23, Kommissionen mod Polen, ECLI:EU:C:2024:346, præmis 73.

Direktivet om bekæmpelse af SLAPP⁸ er et initiativ fra handlingsplanen for europæisk demokrati fra 2020⁹ og har til formål at beskytte demokratiet og ytringsfriheden i EU mod urimelige retssager, der anvendes til at bringe dem, der italesætter spørgsmål af offentlig interesse, til tavshed. Den første udløsende faktor for EU's initiativ til bekæmpelse af SLAPP var mordet på den undersøgende journalist Daphne Caruana Galizia i Malta i 2017, som på dødstidspunktet var anklaget i 40 SLAPP-retssager (strategiske retssager mod offentligt engagement) på grund af hendes undersøgende arbejde i offentlighedens interesse. I sin beslutning af 11. november 2021 om styrkelse af demokrati og mediefrihed og -pluralisme i Unionen¹⁰ opfordrede Europa-Parlamentet indtrængende EU til at træffe foranstaltninger til at håndtere det stigende antal SLAPP-sager vedrørende journalister, ikkestatslige organisationer (NGO'er), akademikere og civilsamfundet i EU.

Konklusion

Det anbefales at påpege over for andrageren, at Europa-Kommissionen er bekendt med forslaget om oprettelse af en international domstol til bekæmpelse af korruption. Derudover bør andrageren gøres opmærksom på, at bekæmpelse af korruption er en klar prioritet i Kommissionens arbejde, herunder med hensyn til forslaget til direktiv om bekæmpelse af korruption, den årlige rapport om retsstatssituationen og en eventuel fremtidig EU-strategi for bekæmpelse af korruption. Med vedtagelsen af direktivet om beskyttelse af whistleblowere og direktivet om bekæmpelse af SLAPP sigter EU mod at beskytte de aktører, der spiller en central rolle i afsløringen og bekæmpelsen af korruption, såsom undersøgende journalister, medieorganisationer, civilsamfundet samt alle personer, der bliver opmærksomme på korruption i forbindelse med deres arbejde. EU er fortsat aktivt engageret i mange forskellige internationale sammenhænge for at fremme bekæmpelsen af korruption.

⁸ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2024/1069 af 11.4.2024 om beskyttelse af personer, der engagerer sig offentligt, mod åbenbart grundløse krav eller urimelige retssager ("strategiske retssager mod offentligt engagement").

⁹ COM(2020) 790 final.

¹⁰ P9_TA(2021)0451.